

HABERLER

Kütüphaneler ve Dokumentasyon Merkezleri Milletlerarası Kongresi

1955 Eylülünün 11—18. günleri arasında Brüksel'de toplanan «Kütüphaneler ve Dokumentasyon Merkezleri Milletlerarası Kongresi» bu neviden toplantılar içinde şimdiye kadar yapılanların en şümullüsü, en çok alâka göreni ve etrafına en fazla iştirakçi toplayanı oldu. Aşağıda belirtilecek ilmî ve idarî tartışma konuları, ikinci derecedeki ek kongreler komisyonlar için medlûl ve manasını göstereceği gibi, bazı müşterek ve umumî oturumlarda bin kişi alan Brüksel Serbest Üniversitesi büyük salonunun dolup taşması, kongre üyeliği formalitelerini yerine getirenlerin 1200 rakamını aşması da bu kongreye verilen ehemmiyet ve gösterilen ilginin bir misali olarak düşünülebilir. Yine bazı milletlerin gerçekten kalabalık birer delegasyonla (söylendiğine göre İspanyollar 100, İtalyanlar 50, Yugoslavlar 35 delege ile) katılmaları ve toplantılarda Amerika'dan Birmanya'ya, Hind'den Mısır'a kadar çeşitli ülkelerden gelme insanların göze çarpması da bu açıdan dikkate değer.

Kongre Belçika hükümeti ve hususiyle Maarif Vekilliği, UNESCO Umum Merkezi, müzeler, ihtisas kütüphaneleri, bir çok hususî kütüphaneler ve dokumentasyon merkezleri, bazı yayım ve kitaplıklar araçları müessese ve ticarethaneleri, hatta turizm acentalarına varıncaya kadar çeşit çeşit teşekküller tarafından, ayrı ayrı ölçüler içinde, büyük bir önemle karşılandı. Kabul etmek icap eder, ki bütün bunların kongreciler üzerinde müsbet tesirleri de görüldü.

Müşterek Umumî Kongrenin yanı başında ayrıca Kütüphaneler 3. Kongresi, Dokumentasyon 22. Konferansı ve Müzik Kütüphaneleri 4. Kongresi de aynı bina içinde icra edildi. Bunlara tekaddüm eden günlerde ve aynı faaliyet çerçevesinde cereyan eden Tıp Kitapları ve Dokumentalistleri Milletlerarası Günü (Brüksel, 10 Eylül) ile Ziraat Kitaplıkları günlerinin (Gand, 9 ve 10 Eylül) de hatırlanması icap eder. Bizi bunlar arasında esas itibarıyla bilhassa «Kütüphaneler ve Dokumentasyon Merkezleri Milletlerarası Kongresi» ile «Kütüphaneler 3.

Kongresi» alâkadar ettiği için görüşlerimizi burada daha çok bu ikisi üzerinde toplamak istegindeyiz.

Brüksel'e giden resmî Türk heyeti İstanbul Üniversitesi ve İzmir Millî Kütüphanesini temsil eden benden başka Ankara Millî Kütüphanesinden Behire Abacıoğlu ile Ankara Kütüphaneciler Derneğinden Perran Eralp'tan müteşekkil olarak yalnız üç kişiden ibaretti. Brüksel'e kongre henüz resmen açılmadan önce, 9 Eylül 1955 tarihinde her üçümüz de varmış bulunuyorduk.

9 ve 10 Eylül günleri Kütüphaneciler ve Dokumentalistler Federasyonlarının daha çok hususî sayılabilecek içtimaları ve kokteyller ile geçti. 11 Eylül Pazar günü de baştan başa açılan sergilerde bulunmak, Milletler Sarayı (Millet Meclisi ve Senato) ile Meclis Kütüphanesi, Millî Müdafaa Kütüphanesi gibi müesseselerin ziyareti kabilinden sosyal ve meslekî aktivite ile doldu. Asıl büyük, umumî ve müşterek kongre resmen 12 Eylül Pazartesi sabahı muhteşem denmeğe lâayık bir merasimle açıldı.

Daha önce bütün kongre üyelerine Kütüphaneciler Dernekleri Millî Federasyonu, Dokumentasyon Milletlerarası Federasyonu ve Musiki Kütüphaneleri Milletlerarası Birliğı adlarına hazırlanmış olan iki cilt ve 766 sayfadan müteşekkil eser verilmişti. Bunun birinci cildi mukaddemat kabilinden raporları ihtiva ediyordu. İkinci cildinin — tasahih edilmemiş ilk provalarının — A cüzü, muhtelif memleketler kütüphaneleri teşekkülleriyle delegasyonlarının umumî kongreye sundukları tebliğlerden ve Tıp Kütüphanecileri ve Dokumentalistleri Milletlerarası Günü 4 ile Ziraat Kütüphanecileri ve Dokumentalistleri Milletlerarası Komisyonu raporlarından mürekkepti. İkinci cildin B cüzü ise, Müzik Kütüphaneleri Milletlerarası 4. Kongresi ve Dokumentasyon Milletlerarası 22. Konferansı için hazırlanan komunikasyonlardan müteşekkil idi. (I, 220; IIA, 362; II, 184, La Haye 1955). Ayrıca Dokumentasyon Milletlerarası Federasyonu'nun 183 sayfalık kılavuzu (I. kısım 72 s, II. 52 s. ve III. 59 s., La Haye 1955), kongre üye listeleri, Belçika'yı tanıma broşürleri ve bazı risale ve kitaplar da dağıtılmış, böylece daha başlangıçta gerek toplantıda görüşülecek konuların teferruatı ile yakından temas etmek ve gerekse Belçika'yı daha önceleri iyi tanınmamış olanlara memleketi ve muhiti tanıtmak imkânları sağlanmış bulunuyordu.

Organizasyon Milletlerarası Komitesi ve Kütüphaneciler Dernekleri Milletlerarası Federasyonu Reisi M. P. Bourgeois birinci cildin baş tarafındaki «Giriş» yazısında: «Harpten beri modern hayatta kitabın esaslı rolünü yeniden sağlamak lüzumunun gün geçtikçe daha fazla kendini

hissettirmekte» olduğuna ve «her taraftan esprinin tabii tembelliğini okşayan radyo, televizyon ve periodik bazı basının ciddi okumayı tehlikeye düşürdüğünü belirten sesler yükseldiğine» işaret etmektedir. Bununla beraber M. Bourgeois, haklı olarak, bu süreksiz ifade vasıtalarının hiç bir zaman, tam manası ile, kitap yerine kaim olamayacağı kanaatini ızhardan sonra şöyle demektedir: «Kitap daima beşerî bilginin tükenmez kaynağı, kültürün köşe taşı, milletler arasında en iyi haberci olarak kalacaktır».

İşte bu sebeple 1948 den itibaren FIAB (Kütüphaneciler Dernekleri Milletlerarası Federasyonu) kitabı müdafaa meselesinde kendine düşen vazifeyi hissederak Kütüphaneler Milletlerarası 3. Kongresini organize tasavvurunda bulunmuştur. Bu kongre umumî mevzu olarak «terbiye, ilim ve kültür bakımından kütüphanelerin, dokumentasyon ve bibliografya merkezlerinin mesuliyetlerini ele alacaktı FIAB tarafından organize edilecek bu iş şüphesiz FDI'nin (Dokumentasyon Merkezleri Federasyonu) iş arkadaşlığı ile olabilirdi. Ancak güçlükler doğmakta ve kongre yıldan yıla geri kalmakta idi. Bereket versin, ilk olarak UNESCO bununla ilgilendi. Çünkü onun için de kitap bir aksiyon vasıtası, hem de sahip olduğu vasıtaların en kuvvetlilerinden biri idi. UNESCO organizatörleri çıkmazda görünce, 1955 yılı kongresini gerçekleştirmek için, onlara hatırı sayılır mehlağlar tahsis etti. UNESCO yalnız adı geçen iki federasyonun değil, yeni kurulmuş ve dikkate değer bir canlılık gösteren AIBM'nin (Musiki Kütüphaneleri Milletlerarası Birliği) de bu kongreyi paylaşmasını istiyordu. Nihayet böylece manifestasyonların bir kaç kongrede gruplanması tekrarrur eylemiştir: Birleşik umumî bir kongrede «modern hayatta kütüphaneler ve dokumentasyon merkezlerinin vazife ve mesuliyetleri» mevzuu işlenecek ve bunun yanı başında, ayrı oturumlarla, her grup tarafından serbestçe tertip edilmiş diğer kongreler yer alacaktı.

Nitekim öyle de oldu. Şu kadar var, ki Brüksel'de bütün zamanı elverişli olduğu ölçü içinde, görüş teatisine hasretmek ve kongreciler tarafından sunulan tebliğilerin ayrı ayrı okumasından sakınılmak için, önceden giriş yazısında da belirtildiği vechile, şöyle bir hareket tarzı ihtiyar olunmuştur: Gündemin her maddesi için önceden milletlerarası otoriteye malik bir raportör tayin edilmiş ve kendisinden meselenin aktuel durumunu meydana koyan ve milletlerarası plân üzerinde hususî surette bir münakaşayı çekebilecek görünümüne dikkati celbeden çok kısa, mukaddemat kabilinden bir rapor kaleme alınması rica edilmiştir. İşte az yukarıda azanın mütalâasına, kongre başlamadan önce, arzedildiğini kaydettiğimiz mukaddemat kabilinden olan raporlar bunlardı.

Müşterek kongrenin en hararetli ve hareketli günleri açılış ve kapanış celselerini ihtiva eden tarihler oldu:

12. IX. 1955 Pazartesi sabahı saat 10 daki açılış seansı mübalâgasız olarak «muhteşem» kelimesiyle tavsif edilebilirdi. Her şey mükemmel denebilecek tarzda hazırlanmış, tertiplenmişti. Kongrenin resmî dilleri yalnız fransızca ve ingilizce olarak kabul edilmiş bulunduğu cihetle bunlardan birisini bilmek, bütün konuşma ve tartışmaları dakikası dakikasına takibe kâfi geliyordu. Zira herkesin eli altında bulunan kulaklıklar vasıtası ile ve «simultané (hemzaman)» denilen usul sayesinde hatip ingilizce konuşuyorsa, fransızcasını, fransızca anlatıyorsa, ingilizcesini saniyesimde dinlemek işten bile değildi. Büyük bir masa etrafında geniş kadrolu Milletlerarası Organizasyon Komitesi üyeleri yer aldıktan sonra ilk sözü Belçika Maarif Nazırı M. Colard aldı. Vekil baş tarafları evvelâ usulen teşekkürlere ayrılan bu uzunca nutkunda kütüphane ve dokumentasyon mevzuu ve bunların Belçika'da tarihi ve bugünkü durumu hakkında açıklamalarda bulundu. Bu cümleden olarak altmış yıl önce sonraları Dokumentasyon Milletlerarası Federasyonuna inkılâp eden Bibliyografya Milletlerarası Enstitüsünün Brüksel'de kurulduğunu hatırlatıyor, iki kurucunun — Sulh mükâfatını kazanan Henri La Fontaine ile Paul Otlet — hatıralarını taziz ediyordu. Bu nutukta Belçika'nın fikir ve kitap tarihindeki rolü bakımından göze çarpan noktalara temastan zevk duyulduğu belli idi. Meselâ Avrupa humanizmi tarihinde mümtaz rolü bulunan Christophe Plantin'in kendi topraklarında tavattun ettiği ve onun 400 yıl önce Anvers'te bastığı ilk kitabın yayım yıldönümünün kongre günlerine rastlandığını belirtirken vekilin sesinin tonu daha başka idi. M. Colard kongrede işlenecek temin ehemmiyetine de dikkati tekrar çekmekten kendini alamadı. «Hal-i hazırda hiç kimse modern dünyada kütüphaneler ve dokumentasyon merkezlerinin işgal ettiği mevkiî inkâr etmez» dedi. Vekil soruyordu: «Kütüphanelere koşmaksızın okuma arzusunu tatmin edebilen, kültürünü ikmal ve itmamı başaran, cihanşümül aktualitenin bin bir hadisesinden haberdar olan, ilim ve tekniğin baş döndürücü terakkisini tanıyan, kendi hemşehrilik vazifesini hakkı ile yerine getiren kim vârdır? Dokumentasyon merkezlerinden vazgeçmeğe muktedir âlim, mütebahhir, araştırmacı, yahut sadece amatör kimdir?»

Maarif Nazırından sonra UNESCO Umum Müdürü ve eski kütüphaneci ve dokumentalist Mr. Dr. Luther Evans güzel, inandırıcı, vakıtleyle Amerika'da kongrenin meşgul olacağı sahalarda gördüğü hizmetlerle iftihar ettiğini belirten bir nutuk irat etti.

Açılış celsesinde Organizasyon Milletlerarası Komitesi adına reis

M. Pierre Bourgeois ve Belçika organizasyon komitesini de temsilen Maarif Vekâleti Terbiye Servisleri ve Kültürel Münasebetler Umum Müdürü M. François Vanderborre de birer protokoler hitabede bulundular. Vaktin elverişli oluşu, öğleden sonraki programda bulunan üç maddenen ilkinin, sabah celsesinde müzakeresine de imkân verdi. Mevzuun milletlerarası görünümüleri Kütüphaneler ve Dokumentasyon Merkezleri türlü kategorilerinin rolü, milletlerarası plânda faaliyetlerin ahenkli surette tanzimi . . . üzerinde düşünce alış verişi oldukça canlı ve dinamik bir hava içinde geçti.

Öğleden sonrayı tamamen şu iki tem işgal etti: 1. Mevzuun millî görünümüleri; kütüphaneler ve dokumentasyon merkezlerinin, bilhassa yeter derecede gelişmemiş memleketlerde organizasyonu; 2. halk iktidarlarının aksionu. Günün en hararetli ve enerjik tartışmaları bu noktalar etrafında taplandı. Asya-Afrika ülkelerinin hemen toptan gelişmemiş kategorilere ithali, organizasyonun nasıl yapılacağı ve yardım şekilleri, halk iktidarlarının bu hususta tavır ve hareketi ağırlık ve mihrak noktaları idi. Bu arada memleketimizin de adı geçtiği ve esasen müsait zemin de mevcut olduğu için ben de söz aldım.

Önce kıtalara göre bir tasnifin gerçeğe uygun düşmeyeceğini, aynı memlekette dahi kütüphane probleminin ayrı safhalar göstermesi daima mümkün olduğunu kaydettikten sonra, yeni Türkiye'yi kütüphaneler bakımından da az gelişmiş saymanın doğru telâkki edilemeyeceğini, zira İzmir Millî Kütüphanesi gibi tamamıyla hayırhah, hususî ve müstesna bir teşebbüsün mahsulü olan bir Türk kütüphanesinin modern bir hüviyet arzettiğini, geniş faaliyetler gösterdiğini, Ankara Millî Kütüphanesiyle İstanbul Üniversite Kütüphanesinin ve bunlara benzer bazı kitaplıklarımızın garptaki kütüphane anlayış ve gelişmesine paralel bir yolda olduklarını belirttim. Daha sonra da Türkiye'de halk iktidarının kitap ve kütüphane mevzuunu artık benimsemiş bulunduğu temas ederek ecdattan kalma medreselerimizin günün ihtiyaçlarına cevap veren kitaplıklar haline getirilerek onarıldığını, bir kütüphaneler tasnif komisyonu kurulduğunu, İslâm-Şark yazmaları bakımından eşsiz hazinelere malik olan İstanbul kütüphaneleri yazmalar kataloglarının yayımlanmasına devam edildiğini açıkladım. Bununla beraber şarklı delegelerden bir kaçının da ileri sürdüğü tarzda maddî ve manevî anlamı ile UNESCO ve FIAB'ın yakın alâkasının her memleket gibi Türkiye için de faydalı ve teşekküre lâayık görülmesi fikrine iştirak eylediğimizi de sözlerime ilâve ettim. Konuşmam müsbet ve tasvipkâr karşılandı.

O gün akşam Akademiler Sarayında sonu bir konserle tamamladı.

nan, muhtelif milletlerarası şahsiyetlerin iştiraki ile umumî bir toplantı daha oldu. Burada bilhassa Paris Millî Kütüphanesi idarecisi ve Fransa Kütüphaneleri umum müdürü M. Julien Cain'in esprili nutku kitap ve kütüphane konusunda istifadeli olmuş ve kongrecilerin dikkatini üstünde toplamıştır.

13 Eylül Salı günü oturumlar umumî ve serbestti. Büyük salonla Felsefe (Edebiyat) ve Hukuk Fakülteleri salonlarında şu meseleler müzakere ve münakaşa edildi:

1. Millî ve milletlerarası iş arkadaşlığı prensipleri, kollektif kataloglar, milletlerarası iare, milletlerarası posta ücretlerinden muafiyet, kazanılanların müşterek plânları.

2. Milletlerarası, millî ve hususî bibliografya, bibliografik danışma millî merkezleri.

3. Umumî kültürlerini tamamlamak isteyen okuyucular, talebeler, ilmî ve industriel kullanıcı-araştırmacıların türlü kategorileriyle münasebetler.

4. Halk kütüphanelerinin diğer kategoriler kütüphaneleri ve dokumentasyon merkezleriyle münasebetleri, eser seçme.

5. Şehir merkezlerinde umumî okuma organizasyonu.

6. Kırlarda okuma organizasyonu.

Eylülün 14. çarşamba, 15. perşembe ve 16. cuma günleri hususî kongreler devam edip durdu. 14. sabahı Kütüphaneler Üçüncü Kongresi açılış celsesinde Büyük Salonda resmî ve idarî neşriyatın mübadelesi, hükûmete mesup olan ve olmayan teşkilâtlarla münasebetler, FIAB içinde mutahssis grupmanlar meseleleri görüşüldü. Öğleden sonra ise, Felsefe salonlarında Halk okuma kütüphaneleri, mili ve ilmî büyük kitaplıklar, temaşa sanatları kütüphaneleri, mübadele, meslekî formasyon, tâbiler ve kitapçılar arasında münasebetler gibi türlü mevzular üzerinde duruldu. Perşembe sabahlayın yine temaşa sanatları kütüphaneleri seksionları veya komisyonların çalışmaları ağırlık merkezini teşkil ediyordu. Bunların yanı sıra okuyucu terbiyesi, göze ve kulağa hitap eden materyel, meslekî formasyon gibi problemler yer alıyordu.

Üç gün süren Dokumentasyon 22. Konferansı da bu sırada açıldı (14. IX. 1955, Çarşamba). Burada da meslekî formasyon mühim bir mevki işgal ediyordu. Göze ve kulağa hitap eden materyel üzerinde bu konferansta da iyice durulmuş, produktivite hareketinde dokumen-

tasyonun rolu dokumentasyonun hususî sahaları, dokumentar infor-
masyon mübadeleleri umumî ve hususî tasnifle programın esasını
teşkil etmiştir.

15 Eylül perşembe günü öğle zamanı kongrecilerin önceden be-
ğenip seçtikleri plânlardan birine göre gruplar halinde, otokarlarla,
büyük Belçika şehirlerine gidilmiştir. Bunlar: Gand, Gand-Bruges, Li-
ège, Chaleroi-Mons gruplarına ayrılmıştı. Ben Gand-Bruges grupuna
katılmışım. Burada bilhassa dikkat ve ibretle temaşa ettiğim Gand
Üniversitesi Kütüphanesinin büyüklük, tertip ve çalışma tarzı karşısın-
da kendi ülkemizdeki üniversite kitaplıklarının perişan ve kifayetsiz
hallerinden duyduğum ıtırabı da belirtmek zarurettini hissediyorum.

16. IX. 55 Cuma günü federasyonların toplantıları olmuş ve Kü-
tüphaneler Kongresi ile Dokumentasyon Konferansı da kapanmıştı. Yi-
ne müşterek ve umumî kongrenin son günü olan 17 Cumartesi tarihi-
dir, ki bütün kongrecilerin hafızasında en fazla ve unutulmaz yer iş-
galini hak etti. O gün, sabah oturumunda, muhtelif salonlarda, görü-
rülen meseleler şöyle sıralanabilir:

1. Kütüphanecilerin, bilhassa ekonomik ve sosyal hayata iştirak-
leri bakımından formasyonu.
2. Fotograf ve mikrofilm vasıtası ile dokumentar reproduksiyon.
3. Dokümanların materyel muhafazası ve bunların restorasyon
metodları.
4. Kütüphanelerin ve dokumentasyon merkezlerinin teçhizleri ve
materyel vasıtaları.
5. Bibliyotekomanik ve dokumentar tekniklerini normalizasyonu.

Öğleden sonra artık son oturumda, birleşik kongrenin kapanış sa-
atlerini yaşadık. Bu çok kalabalık ve son toplantı hemen hemen baş-
tan sonuna kadar komisyonlar ve kabulüne tahsis olunmuştu. Şimdi,
kongre boyunca şahsan ilgilenmek fırsatını bulmadığımız Müzik Kü-
tüphaneleri Milletlerarası Birliği karar tasarıları hariç, diğerlerinin ka-
bul edilen tekliflerini umumî ve ana çizgileriyle aşağı yukarı şöylece
mülâsa edebiliriz:

1. Milletlerarası iktisadî ve kültürel hayatlarında ve bu hayatın
gelişinde kütüphanelerin oynadığı rolün ehemmiyeti malûmdur. Bu ba-
kımından halk iktidarlarına kendi ülkelerindeki bütün ihtiyaçlara cevap
verecek şekli de kütüphanelerin sistematik bir organizasyonla cihaz-

landırılması ve onlara irat tahsisi tavsiye olunur (Halk İktidarları Aksionu komisyonu).

2. Muhtelif memleketlerdeki kütüphanelerin ve dokumentasyon merkezlerinin legal ve idarî statüsünü ihtiva eden bir el kitabı yayımı meselesinin tetkik edilmesi şayan-ı tavsiyedir (Halk İktidarları Aksionu).

3. Türli ülkelerin idarî kitaplıkları arasında en sıkı iş arkadaşlığını gerçekleştirmek için terbiye, iş ve içtimâî meselelerle ziraat sahalarında ihtisas araştırmaları gruplarının kurulup işlemeleri FIAB-konseyinden temenni olunur. Hükümetlerin dikkatlerinin çeşitli vekâletlerin idarî kitaplıklarını kendi personeline kalifikasyon, istikrar ve vazifelerini tamamlama hususlarında gerekli otoriteyi sağlayan bir statü ile cihazlandırmaktaki faydaya çekilmesi yerinde olacaktır (İdarî Kütüphaneler Komisyonu).

4. Parlamentar ve lejislatif dokumanlar, doğrudan doğruya ve daimî olarak parlâmento kütüphanelerine ulaşmamaktadır. 1886 mübadele uzlaşmasının yakında vuku bulacak olan yeniden gözden geçirilişinde parlâmento kütüphanelerine parlâmentar ve lejislatif metinleri diğerlerine takdime alabilmeleri için, bir tercih payı tanınmalıdır (Parlâmento Kütüphaneleri Komisyonu).

5. Kongre, FIAB, FID, AIBM'ye çeşitli millî kollektif kataloglar arasında bir kooperasyon yerleştirmek imkânını etüd etmelerini ve istenen bilgiyi millî bir katalogdan diğerine ulaştırabilecek uniform formüllerin ve muamelâtı zapt ve rapteden uygulamaların avantajlarını teemmül eylemelerini öğütler (Milletlerarası Kollaborasyon Komisyonu).

6. Birleşmiş Milletler ve onların ihtisaslaşmış kurullarından her birinin mevzu bakımından bibliyografyaların koordinasyonu için kendi mütekabil sahalarda teşebbüsü ele almaları yerinde olur (Bibliyografya Komisyonu).

7. Kongre umumî veya hususî depolarda saklı bulunan yazma ve basma dokumanların muhafazası ve restorasyona mutâallik bütün meseleler üzerinde gerekli öğüt, direktif ve dokumentasyon vermekle vazifelendirilmiş bir eksperler komitesinin — henüz kurulmamışsa — tesisini arzusunun izhar eder (Dokumanların Maddî Muhafazası Komisyonu).

8. Yalnız bir millî miras değil, fakat bütün beşeriyet için intellektuel bir miras teşkil eden kütüphanelerini gelecek nesillere ulaştırmak bir vazifedir. Bu bakımdan devletlere, şehirle ve kütüphanelere

rin idarelerine düşen sorumluluklar vardır. Harp zamanlarında kültürel nimetleri korumak için alınması gerekli muhafaza tedbirleri dışında daima mümkün ve muhtemel bir yıkıntıya karşı, hatta sulh zamanında da kütüphane hazinelerinin fotografik reproduksiyon tariki ile bir teminata bağlanması lâzımdır. Kongre mesul otoriteler tarafından bu işte bütün tedbirlerin alınmasını ve, şayet henüz bu yapılmamışsa, mümkün olan en yüksek kredilerin reproduksiyon işine tahsis edilip teşebbüse geçilmesini talep ve alâkadar milletlerarası teşekküllere bu hususta UNESCO ile iş birliği kurmayı tavsiye eyler (Dokumentar Reproduksiyon Komisyonu).

9. ISO (Standardizasyon Milletlerarası Teşkilâtı) /46/ Dokumentasyon Teknik Komitesinin FIAB, Tabiler Milletlerarası Birliği ve diğer alâkadar organizasyonlarla birlikte yayımların ön sayfalarından birinin standardize bir yerinde (söz gelimi başlık sayfasının arka yüzünde) kataloglamak için gerekli indikasyonları ve müellif adı, doğum yılı, basım tarihi ve saire gibi giriş unsurlarını verebilmek işini etüd etmesini kongre tavsiyeye şayan bulur (Normalizasyon Komisyonu).

10. Prensiplerin bir deklarasyonu olarak halk kütüphanelerinin gelişmesi hakkındaki çalışma dokümanının, kongrece, kabul ve bütün kütüphaneler dernekleriyle hükümetlere gönderilmesi muvafık olur. Her ülkenin hükümetinden umumî kütüphane hizmetlerinin ıslahı ve eğer henüz mevcut değilse, tesisi babında krediler tahsisi imkânlarının tedkiki ısrarla istenecektir. Yine böylece UNESCO, FIAB'nin iş arkadaşlığı ile iyi kütüphanelere sahip olmak gerektiği hakkında ve kütüphaneler organizasyonunu birbirine bağlayan umumî prensipler üzerinde bir dokumentasyon hazırlamağa davet edilecektir. Bu dokumentasyon mahallî makamlara, bilhassa henüz yeter derecede halk kitaplıkları bulunmayan yerlere gönderilecektir (Halk Kütüphaneleri Komisyonu).

Bütün bunlar ve bunlara benzeyen başka teklifler süratle umumî heyetten geçti. Nihayet kongrenin ilmi ve resmi çalışmaları saat 17 suvarında hitama erdi.

Ertesi Pazar günü (18 Eylül) baştan başa yine Belçika gezisine tahsis edilmişti. Bütün gruplar Anvers'te toplanacaktı. Ben önce Louvain, sonra Anvers'e uğrayan grupla beraberdim. Louvain'in Katolik Üniversitesinin bir kaç defa yakılıp yıkılan ve son olarak beş altı yıl önce mükemmel surette tamamıyla yeniden inşa edilen muhtişem kütüphanesi büyük takdir hisleriyle gezildi. Dünyanın dört bir tarafından gelen yüzlerce perödikter ve yarım milyonu aşan eserden nasık

istifade edildiğini, her türlü istirahat ve çalışma şartlarını haiz bir salonda ne kolaylıkla çalışıldığını görüp gıpta ettik.

Anvers'te Şehir Kütüphanesi, Modern Cilt Atelyeri dikkatle tetkik edildi. Kongreciler, Rubens'in evini de ziyareti ihmal etmediler. Akşam yemeği bir gemi ile gezi yapılırken yendi. Veda nutukları geminin hoparlörlerinden taşarken serin ve yıldızlı bir gece başlamıştı. Çok canlı, ilim bakımından ileri ve faydalı olan bu kongrenin son gezi günü akşamı bile, kongreciler kitap, kütüphane, kendi ülkelerindeki intellektuel hazineler üzerinde görüş ve düşünüş alış verişinde bulunuyorlardı.

Burada son satırları yazarken Belçikalıların misafirperverliğini, incelediğini ve Türklere karşı göstere geldikleri hususî alâkayı da hatırlamak vazifedir. MM. Vandenborre, Lorphèvre, Dandois, Schmook gibi organizatörlere müteşekkirimiz. Her ikisi de Brüksel'in ileri cemiyetine mensup bulunan Mme. H. Denis-Bohy ile Mlle. Christiane De Looze'un Türk delegasyonundan esirgemedikleri alâka ve dostluğu da ayrıca zikretmek isterim.

Hülâsa Kütüphaneler ve Dokumentasyon Merkezleri Milletlerarası Kongresi kendi sahasındaki yeni çalışmaların olgun meyvalarını üyelerine tattıran ve yeni ilerlemelere yol açan dünya çapında mühim ve ön plânda kıymetli bir toplantı oldu.

Abdülkadir Karahan